

KALAN

Esra Kars

■ Dar ve yeşil bir yolun içerisinde ilerliyorum. Araba soğuk, terlerim üşüdü. Yorgunum, uykusuzum ve acılıyım. Hava karanlık, farları-
mın sarı sıcağından ve ayın durgun beyazından başka bir ışık yok
etrafta. Karşıma yabanilerin çıkmasından korkuyorum. Garip, hâlâ
korkabiliyorum. Hayal ediyorum burada geçen günlerimi ya da hayal
etmiyorum, onlar beni buluyor. Bir fotoğraf karesi gibi sarı ve soluk
hatıralar canlanıyor düşümde. Bu gerçekten olabilir mi, hayalleri-
mizle bir şeylere can vermek mümkün mü? Suladığımız düşler, bir
gün filizlenir mi yeterince düşünürsek? Eğer öyleyse ben çocukluğu-
mu yıllar boyu düşlemek isterim. Gözlerimi ovuşturuyorum. Karım,
huzursuzluğumu anlayıp “İyi misin?” diyor. Belli belirsiz bir ses çıka-
rıyorum. Sorduğu sorunun saçmalığından utanıyor. Kimse ölülerin
ardından iyi olamaz.

Dağlara bakıyorum. Aslında ağaç ve hayvanla bezeli bu tepelerde
şimdi yaşamdan eser yok. Yeşilin, mavinin, sarının ve envaiçeşit ren-
gin gece olunca siyaha bürünmesi ne tuhaf. Hep mi siyahlar, yoksa
güneşle bize oyun mu oynuyorlar? Nereden çıktı bu, diyeceksiniz.
Kafamı dağıtmaya çalışıyorum sadece. Keşke kafamı gerçekten dağı-
tabilseydim. Gözlerim doluyor. Engel olmaya çalışıyorum. Erkekler
ağlamaz. Evet, ben de onlardanım çünkü böyle yetiştim. Babam öl-
düğünde de ağlamamıştım. Ağlamamak gücün göstergesiydi çünkü.
Ağlamazsam acılarım dinerdi ama yalan, acılar güç karşısında eri-
mez. Olan, tutamadığınız yasınıza olur; zira tutulmayan yaslar, yıllar
boyu peşinizi bırakmaz. İnsan zamanında üzülmeli her şeye. O anı
kurtarmak için mutlu olursa yıllar da onu acıdan kurtarmaz.

Müziğin sesini kapatıyorum, daha fazla ağıt dinleyecek hâlim yok.
Kadın söylemiyor da sesini parçalıyor sanki. Rüzgârda sallanan bir
bez parçası gibi gırtlığında çırpınıyor ezgiler. Ağıtların neden söy-
lenmek yerine yakıldığını anlıyorum şimdi. Müzik değil, acı öğütülür

ağıtlarda. Yakan da sesini değil, sizin içinizi yakar; bu yüzden ağıtlar kavrulmaya mahkûmdur. Bir sigara gibi. Derdi olan sigara içmez çünkü sigara yakar.

“Geldik.” dedi karım. Eş kelimesini sevmem, karım demeyi tercih ederim. İyi böyle, aidiyet içeriyor, sevgi içeriyor ve hâlim olmadığı için sayamayacağım daha başka şeyler. Kardeşlerim ve yeğenlerim bekliyor kapıda. Kapı dediysem çelik ve süslü olanlar canlanmasın gözünüzde. Sanırım burada betimleme yapmak gerek. Tahta sütunlardan oluşan büyükçe bir kapı var köy evinin önünde. İnsanlar için değil tabii bu kapı, hayvanlar için. Köyde insanlar, insanlardan korunmaz çünkü onlar için tehlikeli görünen hayvanlardır. Burada birlikte çalışılmazsa herkes zararlı çıkar, bu yüzden kimse bencilce çıkarları için başkasını üzmez.

Tahta kapıyı açıyor kardeşim, içeri alıyorum arabayı ve iniyorum. Ayağa kalktığımda yorgunluğum omuzlarımdan bastırıyor beni yıkmak istercesine. Direniyorum, genellikle direnirim. Kardeşimle sarılıyoruz. Ağlıyor. Ben ağlamıyorum, zor da olsa tutuyorum kendimi ama yüreğim sıkışıyor. Hep böyle olur; kendi acımı, başkasının suretinde görmek içimi daha çok acıtır. Zira derdimin onun içinde de olduğunu hissetmek, acımı azaltmaz aksine onun çokluktan korkutur. Diğer kardeşlerimle de sarılıp eşleriyle görüşüyorum. (Evet, onlara eşleri diye hitap ediyorum; nezaket gereği.) Yeğenlerime pek bakmıyorum, küçükler henüz. Acımı saklamak istiyorum gözlerinden. “Nerede?” diyor kardeşim. Arabanın bagajını gösteriyorum. Hepimiz suskunca bakıyoruz kapalı kutuya. Açmaktan korkuyorum. Midemin bulandığını hissedip dışlerimi sıkıyorum. Birkaç defa yutkunduktan sonra açıyorum. Bir koku yükseliyor. Bayılacağımı sanıyorum. Karım hissetmiş olmalı ki koluma giriyor. Oradan uzaklaşıp bir sigara yakıyorum. Kardeşlerim indiriyor onu. Kimi, diyeceksiniz. Annemi.

Bayramda köye geldik. Bayramda köye gidilirdi çünkü bizim ailemizde. Kalıp ülkenin bir ucundan diğerine gittik ama işler pek yolunda değildi çünkü annem çok hastaydı. Bir gün kaldık evde; ertesi gün geri yola çıktık, annemi büyük şehre götürmek için. Köylü olanlarınız bilir; akrabalarınız, siz daha “iyi” yere taşındıktan sonra tedavi olmak için yanınıza gelirler. Herkesin hastalığını görmüşümdür ben. Her neyse, annemi de evimize götürmek için yola çıktık. Az kalmıştı ki eve, mola verdiğimiz yerde ölüverdi annem. Sessizce, kimseye bir şey demeden öylece öldü. Anlamadık önce, inanmadık. Ambulans, hastane derken “Kalbi durmuş!” dediler. O an, kalbinin ne kadar küçük olduğunu düşündüm. Bu büzülmüş ve yaşlanmış bünyesinde, bu vakte kadar nasıl attığına şaşıtm. Yaşadıklarına rağmen süregelen yaşını ve ölümün kalbini nasıl soğuttuğunu düşündüm.

“Ağabey, içeri giriyoruz biz.” Tamam, dercesine başımı salladım. Annemi eve taşıdılar. Onu bir ceset olarak düşünemediğimi fark ettim. Sanki o; bu zamana kadar sarıldığım, özlediğim ve sevdiğim beden ile çuvalın içinde sallanan “şey” aynı kişi değildi. Karım sarıldı, onlar içeri girince. Bense başka bir sigara

yaktım. Sustuk. Gereğinden fazla acının olduğu zamanlarda susulur çünkü. Seslerin anlamsızlığını duyumsarsınız öyle vakitlerde. Bundandır en büyük acıların sessizce çekilmesi. Derken karımın annesini çok daha önce kaybettiği aklıma geldi ve hayatımda ilk defa müthiş bir merhamet hissettim ona karşı. Özür dilemek istedim ondan, zaman zaman üzdüğüm, kırdığım, bağırdığım için. Neden öldükten sonra yaptığımız kötülükleri hatırlarız? Vicdanımız, duyduğu acı karşısında kendini suçlayarak rahatlamak mı ister yoksa daha fazla acı duymamak için yazgısıyla ödeşmek mi? Bu sancıya, bu vakte kadar nasıl dayandığını sormak istedim karıma çünkü yaşadıkları insanın peşini bırakmaz, onunla birlikte gelir. Çekilen acıların zamanla hafiflemesi yalandan başkası değil. Ömrünüzce uzar gider o hüznler sizinle. Mesela ben, babamı kaybettiğimde o kadar küçüktüm ki ölümün ne demek olduğunu bilmiyordum. Onunla olan hatıralarım gerçek değil de bir rüya gibi. Bu yüzden doğru düzgün üzülemedim ve hayattan ilk öğrendiğim ders, bazı insanların özlenecek sevilleceği oldu ama ölmekten de korkmadım. Korkulacak bir şey olsa onun başına gelmezdi, diye düşündüm. Yine de ölüm benim için sonsuz bir boşluk demek oldu. İçine kimseyi koyamadığınızı koysanız da kapanmayan bir boşluk. Nefes alan bir mezar gibi. Bunu düşündüğüm kötü oldu. Daha mezar açılacaktı, onu kazmak ve annemi geldiği yere, toprağa, geri göndermek gerekecekti. Ancak benim kollarımda hiç derman kalmamış. Annemin cansız vücudunu kavrayacak kadar güçlü değilim.

Bunları düşününce sigaramın anlamını yitirdiğini fark ediyorum. Daha fazla uzatmak istemiyorum bu süreci. O eve girmekten korkuyorum. Annemi görememekten ve çocukluğumu doldurana, o evin boşluğunda bulamamaktan korkuyorum. Yine de ayıp olmasın diye eve yöneliyorum. Zaten bizim ailemizde böyle nezaketler genellikle ayıp olmasın diye yapılır. Karımın sessiz ayak seslerini duyuyorum. Ona sarılmak istiyorum, orada durup başımı yıllarca boynuna gömmek ve merhamet görmek istiyorum ama yapamam çünkü ayıp. Bir erkek nasıl olur da bir kadını istediğini ulu orta gösterebilir? Öyle ya sevmek; dertsiz olanların, başına iş almak istemesinden başka bir şey değildir. Boş, gereksiz, utanılması gereken bir his. Seviyorsa zayıfsındır, güçlüler yalnızca sahip olur.

Eve girdiğimde salonun ortasında üstünde bıçakla yatan annemi görüyorum. Geri kalanlar da etrafına dizilmişler. Herkes üzgün, hayır yorgun. Bir eşikten sonra yaşanan acılar, insanda hüznün yerine isyana ve yorgunluğa sebep oluyor. Mesela bunca sancıdan sonra annemi kaybetmeye ne gerek vardı? “Ben imamla konuştum yarın ikindiden sonra kaldırırız cenazeyi.” diyor ağabeyim. Ses çıkarmıyorum. Zaten onaylamaktan başka çarem yok. Durun ben biraz daha sarılmak istiyorum, diyemem ya ama gerçek bu. Sarılmak ve ağlamak istiyorum. Hayır, bu soğuk ve kokmuş bedene değil, eskiden sarılamadığım zamanlardaki bedene. Neden yapamadığımı soracak olursanız eğer, sevgisiz büyüdüğümü söylerim size. Babamdan sonra annemin bize sarılmadığını ve eve ekmek getirmek dışında pek bir şeyle meşgul olmadığını söylerim. Hatta

o kadar ki bizi sevmediğini ve istemediğini düşündüğüm zamanlarda, ekseriyetle soğuk olan yorganın altında ağlayarak uyumaya çalıştığımı ama kafa ve boğaz ağrısından uyuyamadığımı anlatırım. Sabahları biz uyanmadan an-nemin kalkıp kahvaltı hazırlayışını izlerken onu ne kadar çok sevdiğimi fark edince uzaktan sevilsem de varlığına şükrettiğimi anlatırım. Gözlerim kapalı hâlde uyur numarası yaparken evin içinde onun ayak seslerinin verdiği mutlulukla içimin kabardığını ama sesim çıkmasın diye hıçkırıkla kakhaha arasındaki o sesi çıkaramadığımı anlatırım.

Böyle deyince size kötü bir anne portresi çizdim değil mi? Ama yalnızca o bizi bırakmadı, biz de onu bıraktık. Ortaokula gitmek için evden çıktık ve bir daha eskisi gibi olmadı hiçbir şey. Yatılı okuyorduk, evimizle okul çok uzak olduğu için her gün gidip gelmek kabil değildi. Sonrasında salt yaz aylarında hayvan otarmak ve ekin biçmek için uğradık eve. Hepimiz de buradan gitmek istiyorduk çünkü bu işlerle uğraşmaktansa sabahtan akşama kadar masa başında oturup hiç olmazsa alacağımız maaştan emin olmak daha cazip geliyordu.

“Aç mısınız?” diye soruyor kardeşimin karısı. Cevap vermemizi beklemeden de sofrayı kurmaya başlıyor. Evet, yer sofrası demek istedim. Türlü mahlukatın içinde pişirilen yemekleri hiç özlemesem de bana eskileri hatırlatan her şeyi yaşamak istiyorum şimdi. Ne çok düşündüm yola çıktığımdan beri. Sanki bunca yıldır susan zihnim, içindekileri kusmaya başladı. Kussun önemli değil ancak gözlerimin kusamaması işi zorlaştırıyor.

Oyalanmak için gözlerimi gezmeye çıkardım bu odada. Hiç değişmemiş, değişmeye vakit ve nakit olmadı zira. Yıllardır üstünde yatılıp kalkılan bir divan, tepede cılız bir ampul, solda küçükten bir mutfak, çocukluğumda elimi çok defa yaktığım soba, yerle yüz yıldır temasta olan tahtalar, bir duvardan öte duvara gerilen ipler ve üzerinde hiç tükenmeyen çamaşırlar, arkamda ufak bir pencere, sağımda en az kırk yıllık bir vitrin, yerde boydan boya serilmiş halılar ve karşımda babamın gençliğinden kalma fotoğrafı. Bizim gibi ailelerde evin büyükleri öldüğünde, sadakatimizin nişanesi olarak onlara ait bir fotoğraf sergilenir evin en mühim köşesinde. Bu fotoğraflar, genellikle somurtkandır; objektife gülmek sonradan icat edilmiştir. Ancak ironik bir şekilde bugünkü fotoğraflarda ne kadar gülersek gülelim, eskiden çekildiklerimiz gibi samimi ve gerçek değiliz.

Derken çocuklara takılıyor gözüm. Onların masumiyetleri karşısında ölümün zalimliğini düşünüyor ve zoraki gülümsüyorum. Onlar da ağlamış belli ki nemli bir kızarıklık görüyorum yüzlerinde. Kendi çocuklarımı düşünüyorum. Onları ne kadar özlediğimi fark etmek acımı katmerleştiriyor. Bizimle gelmemişlerdi köye. Bayramlarını tatil yaparak geçirmek istediler. Biz de çocuklarına baskı yapmayan ve onların kararına saygı duyan anne babalar olarak izin verdik. Oysa onların büyüdüğüm yeri görmek istemelerini beklerdim. Çocukluğumu ve gençliğimi merak etmelerini, gittiğim ilkokulu, küçükken ayda yıldı bir yediğim çikolataların satıldığı bakkalı merak etmelerini isterdim. Ne-

dense onların bizden uzaktayken bu acıyı çekmelerine seviniyorum. Vicdanlarının sızlıyor olmasına ve bize eşlik etmek yerine arkadaşlarını seçmelerinin sonucunda, yanımızda olamadıkları için hüznü duymalarına seviniyorum ya da en azından bunları hissetmelerini umuyorum.

Dışarıdan Karabaş'ın havladığını duyuyorum. Onun geldiğini anlayınca yüzümüz aydınlanıyor. Bu evin bir sürü köpeği oldu çocukluğumuzdan beri ve hepsinin tek bir adı vardı: Karabaş. Çünkü bir köpeğe türlü türlü isimler verecek kadar romantik değildik; ben, üniversiteden sonra romantikleştim aslında. Yeni kokular almış olacak ki eve giriyor. Bana yönelip onu sevmem için başını dizime koyuyor. Sevimliliğinin bende uyandırdığı merhamet canımı yakıyor ve gözyaşlarımı tutamıyorum. Bir canlının benim sevgime ihtiyaç duyuyor olması ve bunu isteyen eski bir dost olması beni duygulandırıyor. Zaten ezelden beri severim hayvanları. Onların mutlu olmak için bizleri seçiyor olması bir lükstür bana göre. Onu okşamak yerine sarılıyorum sanki anlamış gibi sakince bekliyor. Herkesin bizi izlediğini düşünmekten rahatsız oluyorum. İnsanlar beni ağlarken görmemişti daha önce çünkü yüreğimi demir gibi dövmem gerekti küçüklüğümünden beri. Ben dövdükçe katılaştı, katılaştıkça duygularını sakladı. Benden bile.

Sofra kurulduktan sonra ellerimizi yıkamak için dışarı çıkıyoruz. Tuvalet hâlâ dışarıda. Burası, bana üçüncü dünya ülkelerini hatırlatıyor. Bizim yaşadığımız yerler ise sanki masal dünyasından fırlama. Yaşadığım yerden utaniyorum. Ne kadar lüksün içinde hayat sürdüğümü görmek, bu insanlar karşısında varlığımdan mahcup hissetmeme sebep oluyor. Buraya layık olmak için bu insanlar gibi yaşam sürmeliyim, diye düşünüyorum. Dışarıdan nasıl göründüğümü merak ediyorum. Artık sadece tatil yapmak için gelen ve arabasıyla, telefonuyla, giyimiyle hava atan bir tanıdık gibi mi yoksa buradan çok uzaklaşsa da vefasını yitirmeyen bir akraba gibi mi?

Eve girdiğimizde sineklerin doluştuğunu görüyorum. Hayır, annemin başına değil; yemekler için geldiler. O an müthiş bir çaresizlik duyuyorum içimde çünkü tepede duran ışığın cıızlığında süren bu yaşamın insanlarını düşünüyorum. Yük oluyorlar içime. Çevresi bantlarla yapıştırılmış bir pencerenin ardına asılan ve kimse bakmasa da -dedikodu olmasın diye- saklanması gereken bir namusu koruyan bu yamuk yumuk perde ve küçüklüğümde söktüğüm yerleri bile kapanmamış ve yama gibi birbiri üstüne yapıştırılmış duvar kâğıdı içimi karartıyor. Gözüm, bu evin gerçekliğini ve dış dünyanın varlığını hatırlatan küçücük televizyona takılıyor. O kutunun içinden bu eve kadar giren insanları düşünüyorum. Burada, herkesten uzakta ve herkesten küsmüş bir yaşam süren bu insanlar için asıl şan ve şöhretin ne olduğunu soruyorum kendime. Onlar için dizi ve filmlerin saçmalığını ve başkaları ne yaparsa yapsın, ne kadar başarı elde ederse etsin onların haberdar olmasını gerektirecek kadar mühim bir hadise olmadığını anlıyorum. Sabah süt sağan, öğlen hayvan otaran ve tarlada çalışan, akşamsa sadece yemek yiyecek kadar vakti olan ve evi-

ni bile temizleyemeyen, hayatı yalnızca yaşam mücadelesiyle geçen, hayatta kalmanın gerisinde ve ötesinde herhangi bir sorgulamayı tümüyle reddetmek durumunda olan, sanattan bihaber bırakılmış, yalnızca okuryazarlıkla geçinen, şimdilerde moda olan merakın onlar için gündelik yaşamdan ibaret bir bıkkınlık veren zorunluluk anlamına geldiği köy yaşamının zorluğu karşısında kolu, dizi, beli ağrıyan ve herhangi bir ihtiyaç duymayan çünkü ihtiyaç duyamayacak kadar yoksul ve gururlu yetiştirilmiş bu kişiler için önem arz edecek kadar mühim bir işin olmamasının dehşet verici hakikati karşısında eziliyorum. Mide suyum ağzıma geliyor, kendimi zor tutuyorum. Salonda yatan annemi görmeyecek şekilde sırtımı kapıya veriyorum. Şu fasılları hemen geçip uyumak istiyorum. Bu sebeple kimseyle muhabbet açmıyor ve sorulan sorulara da kısa cevaplar veriyorum. Nihayet uyumaya hazırlandığımız zaman içimde karıma sarılmanın rahatlığıyla hayal gibi askıda bir uykuya dalıyorum.

Su içmek için kalktığımda tekrar salona girdiğimde annemi göremiyorum. Biri mi kaldırdı, diye düşünürken dışarıdan sesler geliyor. Bir kadın ağlıyor. Müthiş bir korkuyla yöneliyorum pencereye. Annem orada! Emin olmak için ona doğru bakarken beni görüyor. “Hoş geldin oğlum ama geç kaldın.” diyor. Neye, diye sormadan uyanıyorum. Uyandığım gibi de tuvalete gidip çıkıyorum. İçimde korkunç bir sancı var. Midem ve kalbim arasında gidip geliyor. Dayanamayıp bağıriyorum. Karım sesleniyor endişeyle. Beni böyle görmesini istemiyorum. Yıkanıp yanına gidiyorum. Dışarısı buz gibi, o da üşümüş. İçeri gitmesini ve birazdan geleceğimi söyleyerek gönderiyorum onu. Yalan söyledim. Bir daha o eve adım atamayacağımı biliyorum artık. Bir sigara daha... Yaptığıma hayret ederek bir insanın bir cesetle nasıl aynı evde uyuyabileceğini düşünüyorum korkuyla. (Yoksa çaresizlikle mi?) Beynim bana türlü gölgelerle oyun oynayarak beni korkutmaya devam ediyor. Annemi görmekten korkuyorum. Her şeyin alışık olduğumuz hâliyle iyi olduğuna ve bulunduğu mekândan ayrılınca nasıl korkunç görüldüğüne şaşıyorum. Oysa ona sarılmak istemiştım bu gece. Şimdi tek isteğim bir an önce cenazeyi defnedip eve gitmek. Evet, evime gitmek istiyorum çünkü burası bana ait değil artık. Bu evin iki direği de yıkıldı. Çocukluğum başıma çöktü. Artık yuva dediğim yer, doğduğum topraklar yerine Yeşilçam kokulu bir gurbetten ibaret.

Horozların ötmesiyle uyanıyorum. Evin girişindeki divanda uyuyup kalmışım. Kimse anlamadan içeri giriyorum. İçeriye girdiğimde karım kapı sesine uyanıyor. Eski evlerde her eşyanın bir sesi vardır. Gel, dercesine yana kayıyor. Sokulup göğsüne yatıyorum. Saçlarımla oynuyor. Ezelden beri hoşuma gider bu hareket. Sakinliyorum. Sıkı sıkı sarılıp varlığına şükrediyorum. Onun dünden beri sesini çıkarmadan benimle ilgilenişine ısınıyor içim. Merhametin annelerle neden özdeşleştirildiğini anladım. O da bir anne ve bir evladın yaşadığı acıyı hissediyor. Bana bir anne olarak davranıyor. Onun anneliğini kokluyorum. Saf, yumuşak, tertemiz bir hatıra gibi yalnızca benim. Hayatta yalnızca onunla olmanın diğer insanlara duyulacak ihtiyacı yok edeceğini fark ediyorum. Onun için böyle değil, çocuklarını düşünür. Bense çocuklarımı kendime

ait görmem, onlar başka bireylerdir. Bu yüzden sahip olduğum ve ait olduğum tek kişi karım. Zaten insanın bu dünyadaki en yakını karısıdır. Onun dışında kiler, beden de ruhen de ötekidir, gayrıdır. İnsan kiminle bütünleşiyorsa ruhunu, hayatını, geleceğini ve hatta geçmişini kime adıyorsa onundur. Benim dünyam o kadar, onun kadar. Dünyama ettiğim haksızlıkları düşünüyorum. Başkasının dünyasına edilen haksızlıkları düşünüyorum. Annelere edilen küfürlerin iğrençliğini düşünüyorum. En ufak olaylarda bile vahamet emaresi olarak kullanılan kadınlara üzülmüyorum. Özür diliyorum ondan. Tüm kadınlar adına... Anlamadı ama önemsemedi çünkü mantığımızın dışında kalan olaylar da yaşanmaya değerdir.

Uyandığımızda kahvaltı hazırlanmıştı. Bilmeyenleriniz romantik şeyler düşünmesin. Önümüzdeki sofrada bal, kaymak, yağ, reçel yok. Birkaç yumurta kırılmış yanında da sabah sağılmış süt var. Zaten köylerde ona kahvaltı denmez. Hiçbir öğünün adı yoktur, onlar yalnızca yemektir. Keyif için yapılmaz, uzatılmaz, gazete okunmaz, ardından kahve içilmez. Kahvaltı, bir çeşit hazırlıktır; güç toplamak için yapılır. İnsanın midesiyle tekrar uğraşması gerekmesin diye... Bir an neye güç toplamam gerektiğini hatırlayınca midem bulanıyor. Bugün anneme veda edeceğim. Aslında çoktan etmiştim ancak onu bir daha göremeyecek olmam gerçeği kalbime yumruk gibi iniyor şimdi. Yine de birkaç lokma aldım (ayıp olmasın diye). Sevdığınız kişinin toprak olması ne zor. Onun çözülüp çiçek olması, ot olması, hatta yanında büyüyen fidanı besleyip ağaç olması. Şimdi bu ağaçlar benim babam mı? Annem onları süsleyen çiçekler mi olacak? Sabır, diyorum içimden. Öyledir; zamanla değil, sabırla geçer.

Toplanıp çıkıyoruz. Gerekli alet edevatı alıp mezarlığın yolunu tutuyoruz. Yaklaştıkça içim bulanıyor. Burada öyle bakımsız ki mezarlar. Ölünüzün toprak altında olduğunu daha da hatırlatıyor size. Her taraf otlarla kaplı. İçeri girmek bile zor. O kadar bakımsız ki mezar taşlarını görmek için dikkatli bakmanız gerekli. Köydekiler için yaşama devam etme zorunluluğunun bir kanıtı daha. Kimsenin vakti yok yaşamayanlarla ilgilenmeye. Babamın mezarını arıyoruz. Onun yanına gömeceğiz. Öldükten sonra sevenlerin kavuşması mübattır çünkü. Hayatı boyunca onları birbirine kavuşturmamak için türlü uğraşlarda bulunan, mutluluklarını baltalayan ve türlü sözlerle rahatını bozan bu insanlar, nedense öldükten sonra onları yan yana gömmek konusunda pek şevklidir. Kazmaya başlıyorum. Elim kolum o kadar ağırlaşmış ki canım kaldırmıyor. Her vuruşta toprağın değil de kendi canımı yakıyorum. Her seferinde daha zorlaşıyor. Bu taze toprak; bir cesedin evi olacak artık, benim çocukluğumu çürütecek. Daha önce de konuştuk, babamı pek hatırlamam o yüzden ben, şimdi yetim kaldım. Artık yetiştim, kocayım çünkü hangi yaşta olursa olsun annesi ölen, büyüştür.

Amcamı görüyorum girişte. Buraya geliyor. Mezarı açmaya yardım edecek. Bir kürek alıp kazmaya başlıyor. Merak ediyorum acaba utanıyor mu, diye. Çünkü o, babam ölünce annemin buralardan çekip gitmesi için dövmüştü onu. Bir parça toprak için anneme el kaldırmıştı. O günü unutmuyorum. Annemi kan-

lar içinde görünce o da ölecek sandım. Sonra öldü. Müthiş bir istek duyuyorum onu dövmek için. Annemin mezarına toprak atmaya layık değil o. Anlamalı bunu. Ama yüzünde, hicaptan eser yok. Nefretle doluyor içim. Boşluklardan sızacak sanıyorum. Nerede olursa olsun annelerin hikâyelerinin benzerliği canımı yakıyor. Kimse köydeki kadınları için güzelleme yapmaz, vakit ayırmaya değecek kadar kıymetli değildirler. Ama annemin çok güçlü olduğunu biliyorum. Çünkü hayat, ona aciz olunabilecek koşullar vermedi. O güçlü olmak durumundaydı.

Cenazede tutuyorum kendimi, yalnızca dua ederken gözlerim doluyor çünkü insanın böyle vakitlerde bir yaratıcıdan geldiğini bilmesi ona huzur vermekle birlikte Tanrı'sının büyüklüğü karşısındaki acizliğini hatırlatıyor. Yaşanılan acının geçici olduğunun bilinci rahatlatırsa da şimdilik bu yaşananlara katlanmak durumunda olmak, insanı yazgısıyla baş başa bırakıyor. Küçük kaldığını hissediyorum. Annemle birlikte hayatımın bir bölümü de benden çekilip alınmıştı sanki. Onunla yaşayamadığım yıllar, bir eksiklik olup geri dönmüştü bana. O zaman acımaya başlıyorum içim, o zaman yeryüzünün tüm yanışlarını hissediyorum, annemi sevdiğim yerimde, yüreğimde. Kim söndürecek şimdi bu yangını? Bir acıyla daha başa çıkacak olmanın yorgun beklentisi içinde ölümün en büyük çaresizlik olduğunu ve yokluğun, yok olmaktan geldiğini hatırlıyorum. Dünyadaki tüm ölümlerin bıraktığı sisler içinde yolumu bulmaya çalışıyorum. Karımı, demek istedim. Kolundan tutup dışarı çıkarıyorum onu. Koşar adım sürüklüyorum eve. Bir kez daha yüreğimin daralmasına dayanamam. O insanları ve bu evi görmeye katlanamam. Eşyalarımı toplamaya başlıyorum. Salondaki vitrinin üstünde anne ve babamın yüzüklerini görüyorum. İki hayattan geri kalan nişaneler, yeri dolmayacak iki büyük boşluk olarak tünüyor içime. Alıyorum onları. Zira onlardan bir hatıra gerek bana; bu ev, bu köy, hatta mezarlık bile diğerlerinin olsun. Bana eski yaşamımı hatırlatmak için bu alyanslar yeterli.

Arabaya binerken kardeşlerimle vedalaşıyorum. Hiçbiri anlam veremiyor yaptıklarına. Onları kendi acılarıyla baş başa bırakmak ve yanlarında olmamak utanç veriyor, bencil hissediyorum. Yine de kalamam. O büyük yokluğun varlığı içimi yakıyor. Yarın işbaşı yapacağım için acele etmek zorunda olduğumu anlatıyorum. Zorunluluk dışında söyledikleriniz birer gerekçe değil, bahane olur zira. Anlayışlı gözlerle bakıp bu aceleme üzülüyorlar. Acıyan bakışları içimi daha da yakıyor. Arabaya binip kornayla "hoşça kalmalarını" söylüyorum. Yapabilirlerse... Rahatladığımı hissediyorum, eve dönüyor olmanın keyfi içindeyim. Derken dikiz aynasından toprağın kaldırdığı tozlar içinde küçük yeğenimi görüyorum. Seyyar bakkalın peşinden koşup annesini, çikolata almak için ikna etmeye çalışıyor ve o anda, bu koca hayatın karıncadan küçük bir zaman diliminde ne yaparsam yapayım onları unutamayacağımı anlıyorum. Bu insanlar için hiçbir vedanın ya da ölümün yaşama ara veremeyecek olması, hayatın acı ve tatlısıyla katık edilerek yenilen bir avuç ömürden ibaret olduğu gerçeği, bir ağıt olup yakıyor yüreğimi.